

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
14 грудня 2023 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №6 від 28.12.2023 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. – доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Галус О. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева І. А – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2023. 118 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

РЯБІНОВА Ірина Михайлівна

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТЬ

Ключові слова: лекційне заняття, інтерактивність, наочний матеріал проміжний контроль, методичні рекомендації.

За умов теперішнього часу - часу цифровізації та інтенсивного розвитку технологій навчальний процес інтенсивно удосконалюється. Старі, звичні методи навчання відходять у минуле, а на зміну їм приходять нові – інноваційні, пристосовані до умов сучасності.

Мислення та процес сприйняття інформації студентом за останні 15-20 років значно змінився. Якщо раніше (приблизно 20 років тому) людина була здебільшого орієнтована на читання тексту, то наразі більшість людей, а особливо молодь, орієнтовані на сприйняття візуального контенту, тобто наочного зображення, яке в деяких випадках може супроводжуватись невеличкими текстовими написами. Однак це не означає, що викладачеві слід повністю позбавитися таких елементів навчального процесу як конспект лекцій і взагалі надання текстового матеріалу. Просто способи подання цього текстового матеріалу мають бути вдосконалені відповідним чином.

Головною метою викладача є занурення студента у предмет, що вивчається, контроль над його увагою та сприяння зацікавленості студента в навчанні.

Читання лекцій є невід’ємною, необхідною і обов’язковою складовою частиною навчального процесу. Саме під час лекційних занять студент отримує основні знання з дисципліни, що вивчається, заглиблюється у тему та розширює своє розуміння майбутньої професії. Проте слід звернути увагу на той момент, що лекція, яка складається тільки з тексту і яку студенти повинні записувати упродовж усієї пари, не може зацікавити студента і не відповідає сучасним вимогам проведення заняття. Будь-яка лекція має містити наочний, ілюстративний матеріал. Це можуть бути дані у вигляді інфографіки (схеми, діаграми, невеличкі стислі зображення), вони обов’язково мають бути чіткими і зрозумілими. Це також можуть бути реалістичні ілюстрації, фотографії або плакати, котрі поєднують в собі і графічну частину, і текстову. Бажано, щоб такого типу ілюстративні елементи супроводжували кожен нову частину або пункт лекції для того, щоб студент мав можливість відволіктись від процесу конспектування і переключити увагу на інший вид сприйняття інформації – візуальний. Звісно, ідеальним варіантом наочного матеріалу є такий, що викликає певні емоції у студентів, впливає на їхні відчуття. Саме такі зображення надовго зберігаються у пам’яті і сприяють кращому засвоєнню матеріалу, якій подається в текстовому вигляді. Але використання такого матеріалу не завжди є доречним і необхідним.

Наступною важливою умовою гарного сприйняття і засвоєння лекції студентами є її структурованість, логічність і чіткість. Кожна лекція повинна мати чітку основу (так званий «скелет» або каркас), яка виражає основні моменти. Тут ми звертаємось до принципу «від загального до окремого». І цю чітку основу перш за все мають розуміти студенти, тобто обов'язково треба таким чином скласти план проведення пари, щоб ця основа була зрозуміла усім без винятку студентам, а не тільки лише викладачу. Краще за все скласти стислий план лекції, що містить 3-4 пункти, які в свою чергу можуть містити і підпункти. Коли студент слухає лекцію в перший раз або повторює її вдома, то спочатку він звертається до цієї чіткої основи, з'ясовує та розуміє її, а потім вже «надягає» на неї всі інші частини поданого матеріалу, доповнює її і розширює свій обсяг знань з конкретної теми.

Якщо раніше традиційна, «класична» лекція характеризувалася доволі активною роллю викладача і пасивною роллю студентів, то тепер цей підхід змінився. Великого значення набула **інтерактивність** – це пряме залучення студентів до процесу проведення лекції, їх активна участь в цій справі. Саме завдяки застосуванню інтерактивного підходу викладачу вдається зацікавити студентів, утримувати їхню увагу протягом усього часу навчання. Пропонуються такі методи як спільна бесіда або опитування кожного студента окремо. Головною метою є залученість абсолютно усіх (а не лише деяких!) студентів до лекційного процесу та спільної справи. Причому такий інтерактивний підхід доцільно впроваджувати з початку читання лекцій, тобто з першої пари в семестрі. Студенти мають звикнути до того, що вони є активними учасниками процесу і вони в силах впливати на його хід та навіть змінювати його необхідним образом. Під час лекції слід звертатись до кожного студента, занурюючи його у процес.

Практичні заняття обов'язково мають відповідати поданню лекційного матеріалу, бути чітко структурованими. Викладач повинен намагатися уникати такої ситуації, коли на лекції вивчається одна тема, а на практичних заняттях надаються завдання з іншої – попередньої чи наступної – теми. Є доцільною розробка методичних рекомендацій до практичних занять, в яких чітко сформульована мета завдання та етапи його виконання. Бажано розбивати кожне завдання на етапи і докладно роз'яснювати особливості роботи з кожним етапом. Методичні вказівки в електронному чи друкованому вигляді надаються студентам для самостійного опрацювання.

Необхідною частиною проведення практичних занять є проміжний контроль. Тобто викладач має контролювати і ретельно перевіряти виконання не тільки одного окремо взятого практичного завдання, а й його частин. На цьому етапі перевіряються знання та навички студента з конкретної теми, виявляються та виправляються помилки, іде робота над проблемами та складнощами, які можуть виникати під час виконання завдань. У випадку відсутності проміжного контролю з боку викладача виникає ситуація, коли студенти залишається наодинці самі з собою – це, в свою чергу, ускладнює і уповільнює робочий процес, тому що вони не мають можливості задати

уточнюючі запитання, вони можуть під час роботи відволікатись на сторонні речі, вести розмови між собою і їх зв'язок з викладачем і з предметом навчання втрачається.

Запроваджувати вищезазначені методи і прийоми у навчальний процес необхідно, користуючись ілюстративним матеріалом, супроводжувальними схемами, чіткими структурованими планами лекцій, викладеними в силабусах та робочих програмах, можливою і корисною (особливо це стосується творчих спеціальностей) є демонстрація робіт інших студентів, зокрема попередніх курсів, зосередження уваги на сильних сторонах роботи, а також на помилках і проблемних частинах. Отже, застосовуючи описані підходи, можна досягти максимально глибокого і якісного засвоєння знань студентами з конкретної навчальної дисципліни.

ТЕМЧЕНКО Ольга Василівна

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ Й ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Сучасне суспільство є суспільством наукомістких технологій. Це потребує підвищення рівня кваліфікації персоналу організації, бо виробничі й сервісні процедури, виробництво товарів і надання послуг не представляється можливим без використання інформаційних технологій, основним завданням яких є забезпечення цих процесів інформацією.

Реалізація провідних завдань підприємства неможлива без своєчасної й актуальної інформації, яка дозволяє концентрувати ресурси в потрібний час і в потрібному місці. Інформаційні системи й технології сприяють розширенню професійних можливостей спеціалістів, здійсненню діяльності організації більш раціонально.

Інформаційні системи, призначенням яких є зберігання, оброблення, пошук, поширення, передача й надання інформації, відіграють важливу роль в інформатизації усіх виробничих та управлінських процесів.

Сьогодні науковці виокремлюють три напрямки використання інформаційних систем у сфері економіки:

- засоби для обробки великих масивів неструктурованої інформації;
- засоби автоматизації бізнес-процесів підприємства;
- засоби автоматизації діяльності менеджерів.

Засоби першого напрямку надають доступ до інформації із зовнішнього для підприємства середовища, віддалених баз даних, інформаційно-довідкових і пошукових систем. Ці засоби використовуються при реалізації таких управлінських функцій, як маркетинг і моніторинг.

Засоби другого напрямку сприяють якісному й ефективному виконанню робіт працівниками за рахунок можливості автоматизовано обробляти великі масиви структурованих даних.

КРАСНОПОЛЬСЬКА Тетяна Миколаївна E-learning course in the educational process of higher education institutions in the context of digitalization of education	56
КРЕСЮН Валентин Йосипович Необхідність розширення знань здобувачів вищої медичної освіти в галузі клінічної фармакології	59
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Гармонізації емоційного стану особистості	62
ЛУПАН Ірина Володимирівна Підготовка майбутніх вчителів інформатики до дистанційного проведення позакласних заходів	64
МАСЮК Георгій Ігорович Вплив штучного інтелекту на освіту	66
НЕПОМНЯЦА Ірина Миколаївна Формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: нові вимоги та можливості	69
ОРЛОВ Олександр Іванович Анкетування як метод опитування у практиці підготовки спортсменів	73
ПОЛЯК Катерина Юріївна Модерні методи і форми навчання у вищій школі як відповідь на виклики сучасного світу	77
РОМЕНСЬКА Тамара Григорівна Мотиваційно-адаптаційний етап технології формування соціально-побутових навичок у дітей дошкільного віку з дцп	81
РЯБІНОВА Ірина Михайлівна Впровадження новітніх методів проведення лекційного та практичного занять	85
ТЕМЧЕНКО Ользі Василівні Інформаційні системи й технології в управлінні: теоретичні аспекти	87
ТОКАРЄВ Олександр Віталійович Особливості дизайну інтерактивних засобів масових комунікацій. Роль чуттєвого та знакового апаратів свідомості людини	89
ФІЛІПЕНКО Ольга Іванівна Вища освіта в Україні: перспективи розвитку	91
ХЛЄБНИКОВА Таліна Миколаївна Підготовка менеджерів – керівників закладів освіти в умовах дистанційного навчання	93
ЧЕБИКІН Олексій Якович Стратегічні пріоритети розвитку бібліотеки Університету Ушинського в умовах цифрової трансформації	98
ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО Раїса Іванівна Новатики в освітньому просторі: проблеми і перспективи розвитку	101
ШЕПЕЛЬ Марина Євгенівна Using digital learning tools in teaching english students majoring in public management and administration	103
ШПАТАКОВА Оксана Леонідівна Методичні аспекти застосування інструментів цифровізації в умовах розвитку освітнього процесу	107